

راهکارهای عملیاتی شدن اقتصاد مقاومتی در ورزش مدارس ایران

حسین زارعیان^۱، محمدحسین قربانی^۲، فهیمه میرزائی^۳

۱. استادیار مدیریت ورزشی، پژوهشگاه تربیت بدنی و علوم ورزشی*

۲. استادیار مدیریت ورزشی، پژوهشگاه تربیت بدنی و علوم ورزشی

۳. دکتری مدیریت ورزشی، دانشگاه تهران

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۶/۰۵/۲۱

تاریخ دریافت: ۱۳۹۶/۰۱/۲۰

چکیده

یکی از راه‌های عملیاتی شدن اقتصاد مقاومتی در ورزش، نهادینه کردن این مفهوم از سنین پایه است؛ از این رو، توجه به ورزش مدارس و شناسایی مؤلفه‌های اقتصاد مقاومتی در این حوزه از اهمیت زیادی برخوردار است. با توجه به ماهیت کیفی و اکتشافی موضوع، از روش پژوهش کیفی از نوع گراند تئوری و به شیوه گلیزر (۱۹۹۲) استفاده شد. نخست، از طریق مطالعات اولیه، فهرست مقدماتی عوامل مؤثر شناسایی شد. سپس، مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته (تعداد = ۲۶ نفر) با نخبگان آگاه از موضوع پژوهش انجام شد. نتایج کدگذاری باز حاکی از آن بود که ۵۴ نشان می‌توانند در عملیاتی شدن اقتصاد مقاومتی در ورزش مدارس مؤثر باشند. سپس، در مرحله کدگذاری محوری، نشان‌ها در ۱۷ مفهوم طبقه‌بندی شدند. در نهایت، هفت مقوله شناسایی شده حاصل از کدگذاری انتخابی شامل مقوله اصلاح الگوی مصرف، تدوین برنامه آموزشی، نوآوری و شکوفایی، حمایت از تولید داخلی، حفظ محیط زیست و منابع طبیعی، توجه به اقتصاد مدرسه و شیوه آموزشی طبقه‌بندی شدند. سیاست‌گذاران تربیت بدنی آموزش و پرورش کشور می‌توانند از نشان‌ها، مفاهیم و مقوله‌های شناسایی شده در برنامه‌ریزی‌های آتی خود برای عملیاتی شدن اقتصاد مقاومتی در ساعات ورزش استفاده کنند.

واژگان کلیدی: اقتصاد مقاومتی، اصلاح الگوی مصرف، برنامه‌ریزی کلاسی، حمایت از تولید داخلی،

نوآوری و شکوفایی

مقدمه

یکی از ایده‌آلهایی که همواره در مباحث اقتصاد کلان مطرح می‌شود، ثبات و پایداری اقتصاد کشورها است. همواره، این امکان وجود دارد که بر اثر عوامل خارجی یا تحت تأثیر برخی عوامل داخلی، این ثبات و پایداری با تهدید مواجه شود و حالت بی‌ثباتی در اقتصاد حاکم شود. یکی از دغدغه‌های اصلی اقتصاددانان و سیاست‌مداران، بازگرداندن اقتصاد کشورها به شرایط ثبات و پایداری است. در ادبیات اقتصاد متعارف، درباره فشارهای خارجی که به اقتصاد کشورها وارد می‌شوند، مطالعات فراوانی انجام گرفته‌اند و از مفاهیم خاصی برای سنجش و ارزیابی ورود این فشارها و میزان تحمل و مقاومت اقتصادها در برابر فشارها بهره گرفته شده است. مفاهیمی مانند تاب‌آوری، آسیب‌پذیری اقتصادی، شکنندگی اقتصادی، پایداری و تداوم، استحکام و پیوستگی متقابل، ثبات، مقاوم‌بودن مدل‌ها و نهادها و وضعیت یکنواخت اقتصاد کلان، به‌نحوی به بحث ورود فشارهای خارجی به اقتصاد و نحوه واکنش اقتصاد کلان به این فشارها، می‌پردازند (شعبانی و نخلی، ۱۳۹۳). طبق نظر کوبیتسچک، جازکیویز، لیناکیز و مک گیر (۲۰۱۳) مکتب اقتصادی برای هر جامعه عبارت است از روشی که آن جامعه خاص جهت سامان بخشی به حیات اقتصادی خود و حل مشکلات علمی آن درپیش می‌گیرد. فراک (۲۰۱۳) نیز اقتصاد مقاومتی را مهندسی اقتصاد در وضعیت خاص می‌داند که این وضع خاص یا ناشی از تکانه‌های اقتصادی-اجتماعی داخلی است یا ناشی از تحریم‌ها و خصومت‌های خارجی است. همچنین، وی بیان می‌دارد که اقتصاد مقاومتی پنج رکن اساسی دارد که عبارت‌اند از: عدالت اجتماعی، عزت و اقتدار اقتصادی، رشد و آبادانی، استقلال و اقتدار در عرصه علم و فناوری و ناهمسویی منافع جامعه با منافع قدرت‌های بزرگ اقتصادی.

افزون‌براین، موضوع اقتصاد مقاومتی موضوع بکر و جدیدی است و ضروری است تا همه جوانب آن بررسی شود؛ از این‌رو، برخی از پژوهشگران در سال‌های اخیر، اقدام به بررسی جوانب، مؤلفه‌ها و حیطه‌های اقتصاد مقاومتی در راستای فرمایش‌های مقام معظم رهبری کردند؛ برای مثال، میرمعزی (۱۳۹۱) بیان می‌کند که اقتصاد مقاومتی شکل خاصی از نظام اقتصادی اسلامی است که در وضعیت همه‌جانبه اقتصادی دشمن پدید می‌آید. تراب‌زاده جهرمی (۱۳۹۲) در تبیین مفهوم اقتصاد مقاومتی، ابتدا ابعاد موضوع را شناسایی کردند و موضوع‌ها را به‌ترتیب اولویت طبقه‌بندی کردند و درنهایت، مدل مفهومی سخنان مقام معظم رهبری را با روش نظریه‌پردازی داده‌بنیاد، درباره ابعاد، ویژگی‌ها و الزامات اقتصاد مقاومتی استخراج کردند. فروغی‌زاده (۱۳۹۳) در مطالعه خود به تبیین مفهومی اقتصاد مقاومتی و

1. Kubitschek & Jaskiewicz & Linakis & McGirr
2. Frauke

همچنین، شاخص‌سازی مؤلفه‌های اقتصاد مقاومتی پرداخت و با الهام از تعریف تاب‌آوری اقتصادی^۱ در ادبیات اقتصادی رایج، چند شاخص ترکیبی اقتصاد مقاومتی را تعریف کرد که عبارت‌اند از: تاب‌آوری دولت، تاب‌آوری تجارت خارجی، تاب‌آوری در بخش تولید، تاب‌آوری محیط کلان اقتصاد و تاب‌آوری اجتماعی. فشاری و پورغفار (۱۳۹۳) در پژوهشی به تبیین الگوی اقتصاد مقاومتی در ایران پرداختند و توجه به کیفیت، قیمت و تنوع در کالای داخلی، اصلاح مدیریت اجرایی و اتخاذ تدابیر خودکفایی در برخی زمینه‌ها را برای تحقق اقتصاد مقاومتی لازم دانستند. در پژوهش‌های انجام‌گرفته در خارج از کشور نیز در بحث اقتصاد مقاومتی با عنوان و دید مشابهی مطالعاتی انجام شده‌اند که این شیوه را تاب‌آوری اقتصادی می‌نامند. اوت^۲ (۲۰۰۴)، آندریس^۳ (۲۰۰۴)، گاندرسون و فولک^۴ (۲۰۰۵) و آیلر^۵ (۲۰۰۷) تعاریف مختلفی از تاب‌آوری را بیان کردند که وجوه مشترک آنان بدین شرح است: الف- تاب‌آوری مشخصه ذاتی و پویایی برای اجتماع است (یعنی در سراسر عمر اجتماع وجود دارد)؛ ب- تاب‌آوری باید به گونه‌ای تعریف شود که توانایی پیش‌بینی‌های مفید را درباره توانایی اجتماع در بازیابی و بهبود مشکلات مشخص کند؛ پ- هرگونه سازگاری باید باعث ارتقای اجتماع شود (یعنی خروج مثبت اجتماع بعد از بروز مشکلات).

درباره اقتصاد مقاومتی می‌توان به سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی ابلاغی مقام معظم رهبری نیز اشاره کرد. ایشان الگوی اقتصاد مقاومتی را الگوی اقتصادی بومی و علمی برآمده از فرهنگ انقلابی و اسلامی دانسته‌اند که هم بر مشکلات اقتصادی فائق آید، هم دشمن را در تهدیدهای اقتصادی خود ناکام کند و هم در جهان کنونی، با حفظ دستاوردهای کشور و تداوم پیشرفت‌ها و تحقق آرمان‌ها، اقتصاد متکی به دانش و فناوری، عدالت‌بنیان، درون‌زا، برون‌گرا، پویا و پیشرو را محقق کند و الگوی الهام‌بخشی از نظام اقتصادی اسلام را عینیت بخشد. افزون‌براین، در متن سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، به ویژگی‌های دیگری از جمله رویکرد جهادی، انعطاف‌پذیری، مولدبودن، فرصت‌سازی و انعطاف‌پذیری این الگوی اقتصادی اشاره شده است که می‌توان این تعابیر را به‌عنوان تعریف جامعی از اقتصاد مقاومتی در نظر گرفت (سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، ۱۳۹۲). دوال و ووگل^۶ (۲۰۰۷) نیز بیان کردند که امروزه اقتصاد مقاومتی به‌عنوان یک باور و یک حقیقت مطلوب، در بسیاری از جوامع

-
1. Economic Resilience
  2. Ott
  3. Anderies
  4. Gunderson & Folk
  5. Eyler
  6. Duval & Vogel

در شرایط خاص به کار برده می‌شود و بستری برای خودکفایی اقتصادی و پایداری اقتصادی به شمار می‌رود که این بستر، زمینه تأثیرناپذیری از تحریم‌ها، تهدیدها و آسیب‌ها را فراهم می‌کند. با توجه به تعاریف ذکر شده می‌توان به چند نکته مهم اشاره کرد. نخست اینکه تحقق اقتصاد مقاومتی صرفاً با مشارکت مردمی امکان‌پذیر است و بدون خواست و اراده مردم غیرممکن است. دوم اینکه برای افزایش مشارکت مردمی باید از هر نوع فعالیت اقتصادی مردمی استقبال کرد و فضایی بر کشور و جامعه حاکم کرد که همه مردم خود را مولد در اقتصاد حس کنند و به آن ببالند؛ در نتیجه، تحقق هیچ برنامه اقتصادی‌ای بدون همراهی مردم امکان‌پذیر نیست (حسین‌زاده بحرینی، ۱۳۹۲). رحمان‌پور (۱۳۹۵) نیز در پژوهشی با عنوان «بررسی برنامه درسی ملی ایران در ارتباط با مؤلفه‌های اقتصاد مقاومتی از دیدگاه صاحب‌نظران» به این نتیجه رسید که رشد و بهره‌وری برنامه‌های درسی ملی ایران با انطباق با رویکردهای اقتصاد مقاومتی بهینه می‌شود. انصاری (۱۳۹۵) طی پژوهشی بیان می‌کند که برای پیاده‌سازی اقتصاد مقاومتی در آموزش و پرورش، راهبردهای گسترش مشارکت و سهم آموزش و پرورش در توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، افزایش کارایی و بهره‌وری در تولید و ارائه خدمات آموزشی و برابرسازی دسترسی به فرصت‌های آموزشی و بهره‌مندی از آموزش، در اولویت قرار دارند. اوانز، چواب و واگنر^۱ (۲۰۱۵) پیامدهای بحران بزرگ اقتصادی بر آموزش عمومی را مطالعه کردند و نشان دادند مدارس که وابستگی گسترده‌ای به اعتبارات دولت‌های مرکزی داشتند، نسبت به بحران اقتصادی پیش‌آمده به‌طور ویژه‌ای آسیب‌پذیر بودند. همچنین، در دوره بحران اقتصادی، گستره نابرابری مخارج آموزشی در میان مدارس فزونی یافت. در همین راستا، فرجو^۲ (۲۰۱۶) برای غلبه بر آثار بحران اقتصادی در آموزش و پرورش سه پیشنهاد ارائه کرد. اول، رقابت بیشتر بین نهادهای آموزشی، دوم، تمرکززدایی از نظام آموزشی و سوم، افزودن به نقش و دامنه مسئولیت‌ها در بازار آموزش. یکی دیگر از پژوهش‌های مرتبط با اقتصادی مقاومتی، پژوهش قربانی، رسولی و صفری (۱۳۹۵) بود که نشان داد شش مفهوم اساسی اقتصاد مقاومتی در ورزش شامل تصدی‌گری دولت، ورزش و جامعه، ورزش و اقتصاد، ورزش و سیاست، ورزش و برنامه‌ریزی و ورزش و علم هستند. به عقیده شجیع (۱۳۹۵)، تبیین فرایندهای عقلانی‌سازی در ورزش تنها راهکار تحول اقتصادی در این حوزه است؛ امری که در صورت تبیین صحیح می‌تواند علل پیشرفت ساختارهای اقتصاد ورزش غرب را که تحت تأثیر فرایندهای صنعتی شده رخ داده‌اند، به‌روشنی، سادگی و شفافیت توضیح دهد. هنری (۱۳۹۵) بیان می‌کند که اقتصاد مقاومتی در ورزش، اقتصادی پویا و متکی بر توان، امکانات و نیروی داخلی است و در پی مقاوم‌سازی، بحران‌زدایی و ترمیم ساختارها و نهادهای فرسوده و ناکارآمد موجود در حوزه ورزش کشور است. وی

---

1. Evans & Schwab & Wagner

2. Farjo

معتقد است که نظام آموزشی کشور باید متناسب با اقتصاد مقاومتی باشد و کودکان، نوجوانان و جوانان کشور را متناسب با شرایط و نیازهای تاریخی آن برهه تعلیم و تربیت کند.

امروزه، شرایط نابسامان و مشکلات اقتصادی در سازمان‌ها به‌ویژه سازمان‌های آموزشی و ورزشی، لزوم بازنگری در ساختار اقتصادی، صرفه‌جویی و درآمدزایی را بیش از پیش نمایان می‌سازد؛ از این رو، انتخاب هوشمندانه شعارهای «اقتصاد مقاومتی، اقدام و عمل» در سال ۱۳۹۵ و «اقتصاد مقاومتی، تولید و اشتغال» در سال ۱۳۹۶ از سوی رهبر معظم انقلاب نشان می‌دهد که مردم و مسئولان کشور باید در همه حوزه‌ها، موضوع اقتصاد مقاومتی را سرلوحه کار خود قرار دهند و در این زمینه حوزه آموزش و پرورش و ورزش کشور، به‌عنوان حوزه‌هایی بسیار تأثیرگذار و مهم در رشد و پرورش جسمی و روحی افراد، نقش انکارناپذیری دارند. در همین راستا، یکی از سازمان‌ها و مؤسسات خدماتی که قشر وسیعی از مردم را تحت پوشش خود قرار می‌دهد، آموزش و پرورش و اداره‌ها و مدارس وابسته به آن هستند. مدرسه، مکانی است که بیشترین تأثیر را بر افراد جامعه دارد و به همین نسبت مردم نیز بر آن تأثیر دارند. امروزه، آموزش و پرورش بین تمامی جوامع از اهمیت خاصی برخوردار است. شاید علت اصلی آن را بتوان در نقشی جست‌وجو کرد که آموزش و پرورش برای ایجاد و حفظ ارزش‌ها و وحدت ملی ایفا می‌کند. درحقیقت، افزایش میزان مشارکت مردم در فعالیت‌های اقتصادی، اجتماعی و سیاسی که در تحول جامعه نقش اساسی دارد، به‌نوعی وابسته به سطح آموزش و پرورش آنان است (مطهری، ۱۳۷۸)؛ بنابراین، ایجاد تغییراتی در شیوه مدیریت اقتصادی آموزش و پرورش می‌تواند تأثیر بسزایی در شرایط اقتصادی جامعه ایجاد کند؛ از این رو، بررسی و تحلیل تأثیراتی که مدرسه، معلمان و دانش‌آموزان بر مقوله مهم اقتصاد مقاومتی دارند، اهمیت دارد (قنبری عایدی، ۱۳۹۵). همان‌گونه که می‌دانیم، بخش مهمی از سیاست‌های راهبردی مدیران آموزش و پرورش کشور توسط معلمان پیاده‌سازی و عملیاتی می‌شود. نقش معلمان در تحقق سیاست‌ها و خط‌مشی‌های اعلامی آموزش و پرورش، در جهت اهمیت بخشی به مقوله اقتصاد مقاومتی و ضرورت اقدام و عمل در محیط مدارس، جز با همکاری و دلسوزی معلمان به سرانجام نخواهد رسید. بخشی از فرهنگ‌سازی اقتصاد مقاومتی در مدارس را می‌توان از طریق شیوه‌ها و محتوای آموزشی و کتاب‌های درسی پیاده‌سازی کرد و بخشی دیگر به نحوه رفتار، سلوک و سبک زندگی معلمان به‌عنوان الگوهای دانش‌آموزان بستگی دارد؛ برای مثال، چه‌بسا دانش‌آموزان به‌ویژه در سنین پایه، از برنامه‌های درسی در رابطه با اقتصاد مقاومتی تأثیر ببینند؛ اما تأکید منفی یا مثبت معلم فارسی در کلاس درس بر محصولات تولید داخلی و نیز شیوه زندگی شخصی آن‌ها می‌تواند در شکل‌گیری نوع نگاه نسل آینده به این مقوله از اهمیت دوچندانی برخوردار باشد. افزون‌براین، اهمیت پیاده‌سازی اقتصاد مقاومتی از جانب دانش‌آموزان بر کسی پوشیده نیست.

دانش‌آموزان نیز به‌عنوان سرمایه‌های انسانی فردای جامعه، وظایفی درقبال حمایت از اقتصاد مقاومتی دارند. با توجه به جمعیت نزدیک به ۱۴ میلیون نفری دانش‌آموزان، آن‌ها می‌توانند با آموزش و نهادینه کردن اقتصاد مقاومتی در ذهن و رفتارشان، در تبیین الگو یا استفاده از کالای ایرانی و اصلاح فرهنگ بیگانه تأثیر بسزایی داشته باشند (انصاری، ۱۳۹۳). دانش‌آموزان به‌عنوان یکی از مهم‌ترین سرمایه‌های کشور می‌توانند فضای بانشاطی را برای تولید ملی و حمایت از کار و سرمایه ایرانی ایجاد کنند و به‌عنوان نسل پویا گام اول را در اقتصاد خانواده‌ها بردارند. تجربه استفاده از دانش‌آموزان به‌عنوان همیار پلیس، در چند سال اخیر خود گواه روشنی بر این موضوع است که آنان می‌توانند سخن اثرگذاری در بین خانواده و سطح عمومی جامعه در جهت ایجاد رغبت به استفاده و بهره‌مندی از تولید داخلی داشته باشند. دانش‌آموزان قادرند خانواده خود را در خرید اسباب‌بازی، پوشاک و وسایل ورزشی و به‌طور کلی مایحتاج روزمره زندگی هدایت و رهبری کنند؛ به‌شرطی که قبل از آن پیام معلم در آنان کارساز بوده باشد. دانش‌آموز می‌تواند فرهنگ برتر شناخته‌شدن کالاهای خارجی را در برابر تولیدات ملی از بین ببرد و رغبت افراد خانواده و دوستان خود را به وسایل ورزشی خارجی کم‌رنگ کند و عبارت «ساخت ایران» توسط دانش‌آموزان در خانواده‌ها ترویج داده شود.

در همین راستا، سند تحول بنیادین نظام آموزش و پرورش ایران که مبتنی بر آرمان‌های بلند نظام اسلامی و معطوف به چشم‌انداز افق ۱۴۰۴ است، جایگاه اول علمی و فناوری را در سطح منطقه برای آموزش و پرورش کشور ترسیم کرده است. در این سند، با توجه به چشم‌انداز مشخص شده برای مدرسه در افق ۱۴۰۴ مبنی بر نقطه اتکای دولت و ملت در رشد، تعالی و پیشرفت کشور و کانون تربیت محله و نقش‌آفرینی در انتخاب آگاهانه، عقلانی، مسئولانه و اختیاری فرایند زندگی فردی، خانوادگی و اجتماعی دانش‌آموزان و نیز با استناد به ماده‌های هفت و هشت و فصل هفتم، مبنی بر افزایش نقش مدرسه به‌عنوان یکی از کانون‌های پیشرفت و افزایش مشارکت نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی و مدرسه و معلمان و دانش‌آموزان در رشد و تعالی کشور به‌عنوان نهاد مولد سرمایه انسانی، فرهنگی، اجتماعی و معنوی، ضروری است برای نهادینه‌سازی اقتصاد مقاومتی و اعتلای آن در کشور، به نظام آموزش و پرورش کشور نگاه ویژه‌ای داشته باشیم (سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، ۱۳۹۰)؛ از این رو، پژوهش حاضر درصدد است تا با توجه به اهمیت موضوع و سیاست‌های کلان آموزش و پرورش مبنی بر عملیاتی کردن اقتصاد مقاومتی در بخش‌های مختلف سازمان‌ها و مؤسسات کشوری، رویکردهای عملیاتی شدن آن را در نهاد آموزش و پرورش به‌طور عام و در ساعات ورزش به‌طور خاص مطالعه و بررسی کند.

روش‌شناسی پژوهش

با توجه به ماهیت پیچیده اقتصاد مقاومتی و لزوم شناسایی آن به دلیل اثرهای عمیقی که بر تعلیم‌تربیت دانش‌آموزان دارد، این پژوهش از نظر نوع راهبرد، پژوهشی کیفی بود و به لحاظ روش اجرای پژوهش، از روش گراند تئوری (نظریه بنیادی) استفاده شد. روش گراند تئوری شامل سبک‌های متعددی است که در این پژوهش از رهیافت ظاهرشونده^۱ مربوط به اثر گلنزر^۲ (۱۹۹۲) برای تحلیل داده‌ها بهره گرفته شد^۳ (گلنزر، ۱۹۹۲). پژوهش کیفی برای درک و تبیین پدیده‌های اجتماعی، از داده‌های حاصل از مصاحبه‌ها، مستندات، مشاهده‌ها و غیره استفاده می‌کند. در مرحله اول پژوهش، از طریق مطالعه پیشینه پژوهش و جمع‌آوری اطلاعات کتابخانه‌ای، فهرست مقدماتی عوامل پیش‌بین شناسایی شدند. فهرست مقدماتی به‌عنوان سؤال‌های مصاحبه و ابزار اولیه جمع‌آوری داده‌ها مدنظر قرار گرفت. سپس، راهنمای مصاحبه تدوین شد و پژوهشگر قبل از انجام مصاحبه با هریک از نخبگان آگاه، راهنمای مصاحبه را برای آن‌ها ارسال کرد. ابزار جمع‌آوری اطلاعات در پژوهش حاضر، روش مصاحبه‌های کیفی نیمه‌ساختارمند و عمیق بود که با (تعداد = ۲۶ نفر) نخبگان آگاه^۴ از موضوع پژوهش مصاحبه شد. مدت زمان مصاحبه‌ها متفاوت بود و مکان مصاحبه در محل توافق‌شده بین مصاحبه‌شونده و پژوهشگر بود. پنج مرحله اساسی و نه لزوماً پی‌درپی که در مسیر پردازش یافته‌ها استفاده شدند عبارت بودند از: ۱- انتخاب شرکت‌کنندگان؛ ۲- جمع‌آوری داده‌ها؛ ۳- منظم‌سازی یافته‌ها؛ ۴- تجزیه و تحلیل یافته‌ها؛ ۵- ارائه راهبردهای اجرایی (بازرگان، ۱۳۸۷).

روش نمونه‌گیری به‌صورت نظری^۵ بود. انجام مصاحبه‌ها تا حد اشباع نظری ادامه یافت.^۶ مصاحبه‌شوندگان ۲۶ نفر از معلمان ورزش مقاطع ابتدایی آموزش و پرورش شهر تهران به‌ویژه افراد

1. Emergent

2. Glaser

۳. هدف این رهیافت شکل‌دادن به فرضیه‌ها براساس ایده‌های مفهومی است تا از طریق مقایسه مستمر داده‌ها، آنچه در حال روی‌دادن است، مفهوم‌سازی شود.

۴. مصاحبه با نخبگان آگاه حالت ویژه‌ای از مصاحبه است که روی دسته خاصی از مصاحبه‌شوندگان متمرکز می‌شود. فرض بر این است که نخبگان از دانش بیشتری برخوردارند و براساس تخصص‌هایی که در زمینه‌های مرتبط با پژوهش دارند، با آن‌ها مصاحبه می‌شود

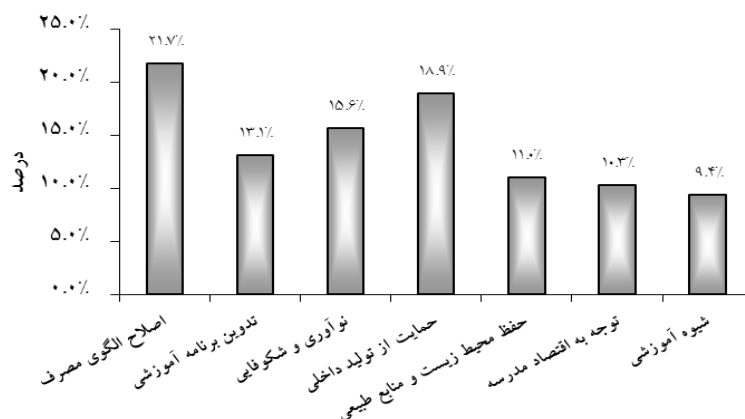
۵. نمونه‌گیری نوعی طرح نمونه‌گیری غیراحتمالی هدفدار است که در پژوهش‌های کیفی از آن استفاده می‌شود.

۶. اشباع نظری به این معنی است که دیگر داده‌ها به‌گونه‌ای نیستند که طبقات جدید و متفاوتی را ایجاد کنند یا به ویژگی‌های طبقات موجود بیفزایند. در این حالت، داده‌های اضافی به تکمیل و مشخص کردن مقوله دیگری کمک نمی‌کنند و از آن پس، نمونه‌ها مشابه به نظر می‌رسند.

آشنا با موضوع پژوهش بودند. میانگین و انحراف استاندارد سابقه کاری آن‌ها $3/13 \pm 12/76$ بود که ۹ نفر با سابقه مدیریتی در بخش معاونت تربیت بدنی و سلامت آموزش و پرورش و ۷ نفر معلم ورزش شهر تهران بودند. ۳ نفر از اعضای هیئت علمی دانشگاه فرهنگیان با سابقه معلمی ورزش، ۳ نفر از اعضای هیئت علمی رشته اقتصاد به ویژه افراد آشنا با موضوع پژوهش و ۴ نفر از اعضای هیئت علمی رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی بودند. پس از انجام مصاحبه، تجزیه و تحلیل یافته‌ها انجام شد؛ به این صورت که پس از اجرا و ویرایش مصاحبه‌ها، نظرهای مختلف در گروه‌های مفهومی یکسان، کدگذاری و طبقه‌بندی شدند و سپس، به صورت کیفی تحلیل شدند. در این پژوهش، کدگذاری به صورت باز و محوری انجام شد. در نهایت، پس از مرحله بعد فرایند کدگذاری محوری و با استناد به تحلیل عوامل به دست آمده و فرایند کدگذاری باز و محوری انجام شده، فرایند کدگذاری انتخابی انجام شد.

نتایج

یافته‌های پژوهش با استفاده از تحلیل هم‌زمان و همچنین، فرایند کدگذاری، هنگام و پس از انجام مصاحبه‌ها به دست آمد. در ادامه، نتایج کدگذاری‌ها به تفکیک ارائه می‌شود. نتایج جدول شماره یک نشان می‌دهد که ۵۴ نشان می‌توانند در پیاده‌سازی اقتصاد مقاومتی در ورزش مدارس آموزش و پرورش ایران مؤثر باشند. سپس، این نشان‌ها در ۱۷ مفهوم طبقه بندی شدند. در نهایت، مفاهیم در قالب هفت مقوله طبقه بندی شدند که با توجه به مصاحبه‌های انجام شده، مقوله اصلاح الگوی مصرف با ۲۱/۷ درصد، بیشترین درصد فراوانی و مقوله شیوه آموزشی با ۹/۴ درصد، کمترین درصد فراوانی را به دست آوردند (شکل شماره یک).

شکل ۱- درصد فراوانی مقوله‌های شناسایی شده

جدول شماره یک، نتایج حاصل از کدگذاری باز و محوری را درخصوص راهکارهای عملیاتی شدن اقتصاد مقاومتی در ورزش مدارس ایران نشان می‌دهد.

جدول ۱- نتایج حاصل از کدگذاری باز و محوری

مفهوم	نشان
پرهیز از اسراف کاری	<ul style="list-style-type: none"> • جلوگیری از اسراف و تبذیر تجهیزات و امکانات ورزشی موجود در کلاس • پرهیز از اسراف و اسراف کاری در استفاده از وسایل ورزشی شخصی • پرهیز از تجمل‌گرایی، اشرافی، تزئین، تغییر و تعویض زودهنگام وسایل ورزشی شخصی • توصیه به استفاده از وسایل و تجهیزات ورزشی قابل‌استفاده از سال قبل برای سال جاری • استفاده بهینه از البسه‌های ورزشی
آگاهی‌بخشی و آموزش	<ul style="list-style-type: none"> • آموزش و توصیه مستمر به دانش‌آموزان نسبت به بازنبودن پنجره‌ها هنگام روشن‌بودن بخاری و کولر، استفاده از لامپ‌های کم‌مصرف و خاموش کردن لامپ‌های اضافی در مواقع غیرضروری در اتاق‌های ورزش یا سالن ورزشی مدرسه • آگاه کردن دانش‌آموزان نسبت به استفاده بهتر از منابع مالی و خرید لوازم ورزشی در حد نیاز • آموزش روش‌های صحیح استفاده از تجهیزات ورزشی برای دانش‌آموزان (توپ، تور، راکت و غیره) • استفاده از جملات کوتاه و کلمات قصار برای طرح در کلاس ورزش درخصوص اخلاق نیکو در مصرف
الگو بودن معلمان	<ul style="list-style-type: none"> • ترویج سبک زندگی اسلامی و آشنایی دانش‌آموزان با زندگی بزرگان ورزشی و مبارزه با شیوه‌های نادرست زندگی فعلی • رعایت عملی معلمان و الگو بودن آنان در سطح کلاس، مدرسه و جامعه (برای مثال، پوشیدن لباس، کیف و کفش ورزشی تولید داخلی و غیره)
خودکنترلی و نظارت	<ul style="list-style-type: none"> • برخورد اخلاقی دانش‌آموزان و معلمان با عوامل و کسانی که رعایت صرفه‌جویی را نمی‌کنند • طرح همیار اقتصاد مقاومتی در کلاس ورزش و مدرسه برای دانش‌آموزان و درخواست برخورد و تذکر با مصادیق اسراف، ریخت‌وپاش و به‌طور کلی، امر به معروف و نهی از منکر • کاهش و حذف تعطیلات بی‌مورد و پیش از موعد کلاس ورزش به بهانه امتحانات و غیره
برنامه‌ریزی درسی	<ul style="list-style-type: none"> • برگزاری ساعت ورزش دانش‌آموزان در پارک‌ها و فضاهای ورزشی نزدیک مدرسه • پرهیز از برگزاری جلسات غیرضروری و تکراری در مدارس در ساعات ورزش دانش‌آموزان (جلسات هفتگی با اولیا و غیره)

ادامه جدول ۱- نتایج حاصل از کدگذاری باز و محوری

مفهوم	نشان
توجه به سرفصل‌های درسی	<ul style="list-style-type: none"> • اضافه‌شدن متون یا سرفصل درسی در حیطه اقتصاد مقاومتی • مزین کردن ابتدای کلاس ورزش به یک حدیث یا یک نکته اقتصادی • بیان مطالب مربوط به اقتصاد مقاومتی برای دانش‌آموزان و خانواده از طریق تولید و توزیع لوح فشرده، بروشور، کتاب و جلسات با اولیا • تبیین و تشریح مستمر و کامل شعار اقتصاد مقاومتی، اقدام و عمل در ورزش هر جلسه به مدت ۱۰ دقیقه در کلاس ورزش
کشف و رشد استعدادها	<ul style="list-style-type: none"> • هدایت و سوق‌دادن دانش‌آموزان با استعداد ورزشی به پژوهش در زمینه تقویت و نحوه استفاده از اقتصاد مقاومتی در ورزش • ترغیب دانش‌آموزان برای کار و تولید در حوزه ورزش در ماه‌های تعطیلی مدرسه • برگزاری کلاس‌های آموزش اشتغال‌زایی و تولیدی در حوزه ورزش برای دانش‌آموزان و خانواده‌های آنان
حمایت از ایده‌های کاربردی	<ul style="list-style-type: none"> • راه‌اندازی کارگاه‌های کوچک تولیدی و مقطعی (ساخت راکت، دروازه فوتبال، تور والیبال و غیره) در ایام تابستان برای پرکردن بخشی از اوقات فراغت دانش‌آموزان • بازسازی و تعمیر وسایل ورزشی مستعمل انباشته‌شده در انبار مدرسه توسط دانش‌آموزان در ایام تعطیلات • پشتیبانی از طرح‌ها و اقدامات خلاقانه و مبتکرانه مرتبط با اقتصاد مقاومتی در ورزش • دربین دانش‌آموزان • آموزش ساخت کاردستی با وسایل دورریختنی و مستهلک‌شده ورزشی به دانش‌آموزان
ترویج تولیدات داخلی	<ul style="list-style-type: none"> • تشویق و هدایت دانش‌آموزان در استفاده از تولیدات داخلی ورزشی • بازگوکردن مضرات استفاده از کالای ورزشی خارجی برای اقتصاد جامعه به شیوه‌های مختلف برای دانش‌آموزان • بیان اهداف استکبار از ترویج کالاهای تجملاتی و غیرضروری ورزشی برای دانش‌آموزان
فرهنگ‌سازی	<ul style="list-style-type: none"> • معرفی تولیدات ملی و تولیدکنندگان برتر داخلی محصولات ورزشی به دانش‌آموزان • فرهنگ‌سازی در خصوص به‌کارگیری تولیدات داخلی ورزشی • برقراری ارتباط بین دانش‌آموزان و تولیدکنندگان ورزشی از طریق اردوهای علمی و آموزشی و بازدید از کارخانجات و شرکت‌های داخلی مرتبط با ورزش • تهیه بسته‌های فرهنگی و ورزشی و موارد دیگر در سطح کلاس با موضوع اقتصاد مقاومتی • تدوین قوانین، ضوابط و مقررات مناسب کلاسی برای فرهنگ‌سازی در زمینه اقتصادی مقاومتی

ادامه جدول ۱- نتایج حاصل از کدگذاری باز و محوری

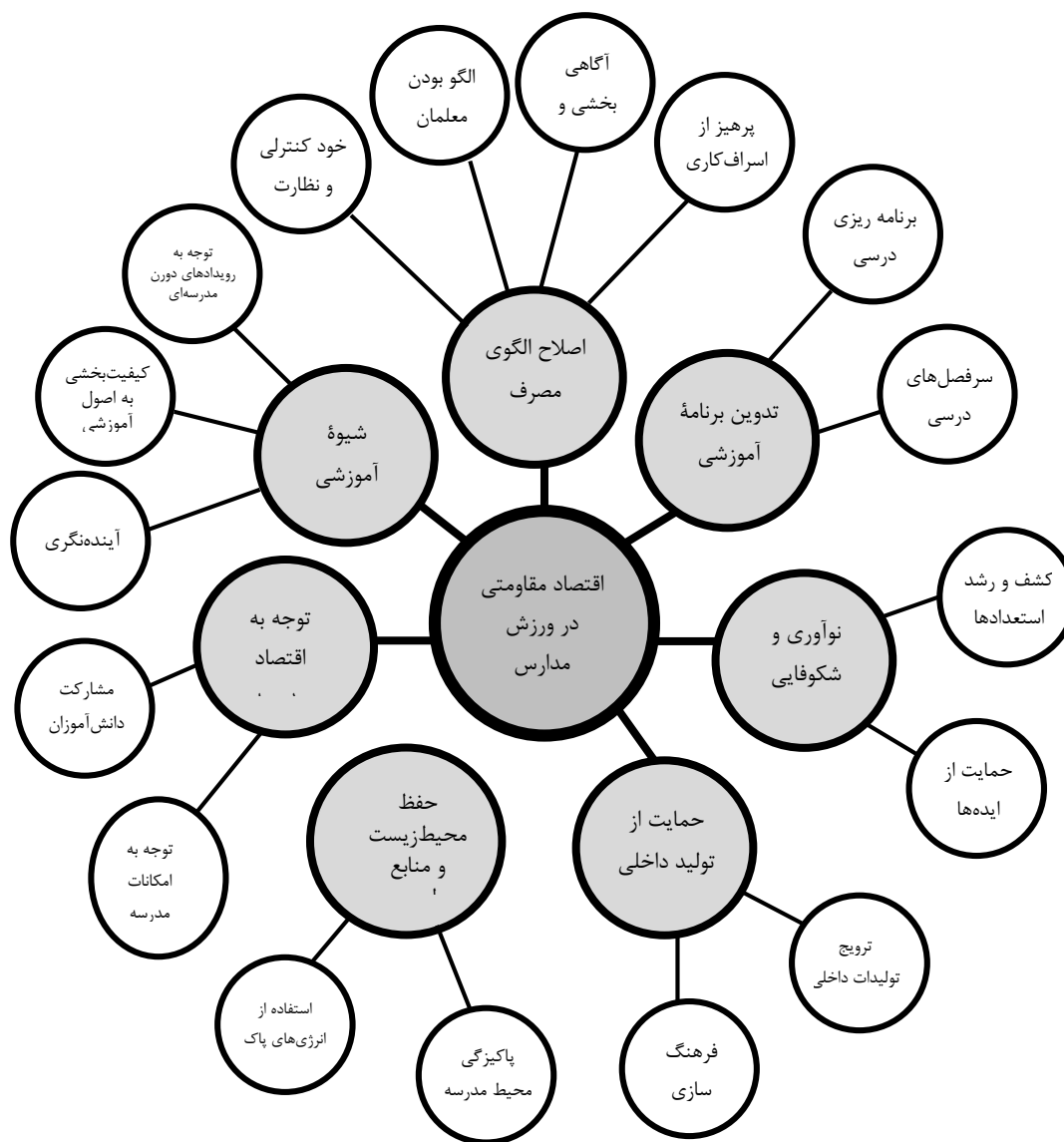
مفهوم	نشان
پاکیزگی محیط مدرسه	<ul style="list-style-type: none"> • تلاش در جهت پاکیزه‌نگه‌داشتن حیاط، زمین بازی و سالن ورزشی مدرسه و نیز حفظ سلامتی عمومی دانش‌آموزان • مراقبت از گیاهان و پرندگان و دیگر موجودات زنده در زمان فعالیت بدنی در حیاط مدرسه
استفاده از انرژی‌های پاک و تجدیدپذیر	<ul style="list-style-type: none"> • آگاهی‌بخشی به دانش‌آموزان در زمینه انرژی‌های محدود فسیلی و اهمیت استفاده از منابع تجدیدپذیر و نقش آن‌ها در اقتصاد کشور • تشویق دانش‌آموزان موفق در استفاده بهینه از مصرف انرژی در اتاق‌های سرپوشیده ورزشی مانند اتاق تنیس روی میز
توجه به امکانات مدرسه	<ul style="list-style-type: none"> • استفاده درست از امکانات مدرسه (ساختمان، حیاط، زمین و سالن بازی و غیره) • حفظ و نگهداری از تجهیزات و وسایل کمک‌آموزشی در کلاس ورزش (مانند طناب، حلقه‌های هولالوپ، فیلم‌های کمک‌آموزشی ورزشی و غیره)
مشارکت دانش‌آموزان در امور مدرسه	<ul style="list-style-type: none"> • مشارکت داوطلبانه و بدون چشم‌داشت (اهدای جایزه مادی و غیره) به دانش‌آموزان در فعالیت‌ها و مسابقات ورزشی کلاسی، درون‌مدرسه‌ای و بین مدراس • تلاش برای اعزام دانش‌آموزان به مسابقات ورزشی با کمترین هزینه • برگزاری رقابت‌های ورزشی با مشارکت و درمحو‌بیت‌قراردادن حداکثری دانش‌آموزان در مدرسه
آینده‌نگری	<ul style="list-style-type: none"> • آشنایی و آگاهی‌بخشی به دانش‌آموزان در خصوص اهمیت موضوع اقتصاد مقاومتی در ورزش • آشنایی و آگاهی‌بخشی به دانش‌آموزان در خصوص پیامدهای اقتصاد مقاومتی در ورزش • تشویق و هدایت دانش‌آموزان به برتری فرهنگ بومی و خودباوری در زمینه سرمایه‌های داخلی • ترسیم افق اقتصادی آینده کشور برای دانش‌آموزان به جهت بالابردن روحیه غرور ملی • برگزاری دوره‌های ضمن خدمت برای معلمان توسط اساتید مجرب در زمینه اقتصاد مقاومتی در ورزش
کیفیت‌بخشی به اصول آموزشی	<ul style="list-style-type: none"> • تقویت روحیه فداکاری و ایثارگری معلمان ورزش در امور محول شده به آنان به خصوص در امر تعلیم و تربیت دانش‌آموزان با هدف جلوگیری از پرداخت هزینه‌های بالا به عنوان کلاس‌های ورزشی • کیفیت‌بخشی به امر آموزش مفاهیم و رشته‌های ورزشی و ارتقای سطح آموزش و مهارت‌ها متناسب با پیشرفت تحصیلی • به‌کارگیری معلمان ورزش باتجربه، توانمند و علاقه‌مند به معلمی و تقویت و احیای ارزش‌های یک معلم ورزش خوب
توجه به رویدادهای درون مدرسه‌ای	<ul style="list-style-type: none"> • افزودن ساعات فوق برنامه به آموزش رشته‌های ورزشی مختلف به دانش‌آموزان، با توجه به سن و مقطع تحصیلی (فوتبال، والیبال، بسکتبال و غیره) در جهت کمک به اقتصاد خانواده • برگزاری مسابقات و برنامه‌های ورزشی در سطح کلاسی یا المپیاد ورزشی درون مدرسه‌ای

در مرحله بعد از فرایند کدگذاری محوری، فرایند کدگذاری انتخابی انجام شد. در این مرحله، با بررسی بیشتر ۱۷ مفهوم به دست آمده و ترکیب بیشتر آن‌ها و یافتن روابط مقدماتی بین مفاهیم، همان‌طور که در جدول شماره دو مشاهده می‌شود، هفت مقوله نهایی و بنیادی در خصوص راهکارهای اقتصاد مقاومتی در ورزش مدارس ایران شناسایی شدند.

جدول ۲- کدگذاری انتخابی یافته‌های پژوهش

مفاهیم	مقوله‌ها
<ul style="list-style-type: none"> • پرهیز از اسراف‌کاری • آگاهی‌بخشی و آموزش • الگو بودن معلمان • خودکنترلی و نظارت 	اصلاح الگوی مصرف
<ul style="list-style-type: none"> • برنامه‌ریزی درسی • توجه به سرفصل‌های درسی 	تدوین برنامه آموزشی
<ul style="list-style-type: none"> • کشف و رشد استعدادها • حمایت از ایده‌های کاربردی 	نوآوری و شکوفایی
<ul style="list-style-type: none"> • ترویج تولیدات داخلی • فرهنگ‌سازی 	حمایت از تولید داخلی
<ul style="list-style-type: none"> • پاکیزگی محیط مدرسه • استفاده از انرژی‌های پاک و تجدیدپذیر 	حفظ محیط‌زیست و منابع طبیعی
<ul style="list-style-type: none"> • توجه به امکانات مدرسه • مشارکت دانش‌آموزان در امور مدرسه 	توجه به اقتصاد مدرسه
<ul style="list-style-type: none"> • آینده‌نگری • کیفیت‌بخشی به اصول آموزشی • توجه به رویدادهای درون‌مدرسه‌ای 	شیوه آموزشی

در نهایت، با یافتن رابطه نهایی بین مقوله‌های به دست آمده از کدگذاری انتخابی، الگوی نظری زیر شامل اصلاح الگوی مصرف، تدوین برنامه آموزشی، نوآوری و شکوفایی، حمایت از تولید داخلی، حفظ محیط‌زیست و منابع طبیعی، توجه به اقتصاد مدرسه و شیوه آموزشی تدوین شد (شکل شماره دو). پس از تدوین الگو برای افزایش اعتبار آن، الگوی نهایی در اختیار خبرگانی قرار گرفت که هم به مقوله اقتصاد مقاومتی آشنا بودند و هم روش کیفی را می‌شناختند. از این خبرگان خواسته شد تا نظرهای خود را در مورد فرایند تدوین و الگوی نهایی ارائه دهند. بیشتر این افراد الگو را تأیید کردند و بعضی از آن‌ها نظرهای اصلاحی داشتند که در فرایندی رفت و برگشت، اصلاحات اعمال شدند و نظر نهایی آن‌ها دریافت و اعمال شد.

شکل ۲- الگوی نظری مقوله‌های عملیاتی شدن اقتصاد مقاومتی در ورزش مدارس ایران

بحث و نتیجه‌گیری

یک واقعیت اساسی در پیاده‌سازی اقتصاد مقاومتی، مشارکت ملی و همگانی همه مردم در هر بخش و مسئولیتی است. به عبارت دیگر، اقتصاد مقاومتی از خانه، خانواده، مدرسه و اداره آغاز می‌شود و به بنگاه‌ها و سازمان‌های کوچک و بزرگ اقتصادی و صنعتی می‌رسد؛ از این رو، اقتصاد مقاومتی به دنبال رشد و توسعه متوازن، پایدار و یکپارچه کشور در همه بخش‌ها از جمله آموزش و پرورش است. در واقع، هیچ نیروی کار و هیچ ظرفیت انسانی و طبیعی‌ای در آموزش و پرورش از دایره تلاش در عرصه شکل‌گیری و رشد اقتصاد مقاومتی بیرون نمی‌ماند. همه آحاد جامعه، خانواده‌ها، مشاغل گوناگون، صنعتگران، فناوران، دانشگاهیان، فرهیختگان، دانش‌آموزان، دانشجویان و جوانان، صاحب‌نفعان و مخاطبان اقتصاد مقاومتی هستند و به نوعی تعاون، هم‌افزایی، همدلی، هم‌زبانی و مشارکت نیاز دارند. آموزش و پرورش نیز با توجه به دسترسی به مثلث بزرگ دانش آموز، معلم و خانواده، آماده‌ترین بستر برای پیگیری فرهنگ‌سازی در جامعه است. نظام آموزشی کشور با در اختیار داشتن بیشترین زمان برای اثرگذاری در ذهن و عملکرد افراد جامعه، از سنین کودکی تا مقطع مهمی از رشد در دوره جوانی، منبع مهمی برای تأمین و ارتقای سرمایه انسانی است. وزارت آموزش و پرورش با پوشش مستقیم ۱۳ میلیون نفر از نسل آینده کشور و حضور یک میلیون نفر فرهنگی به‌عنوان یکی از اصلی‌ترین گروه‌های مرجع کشور، ظرفیت زیادی برای فرهنگ‌سازی درباره اقتصاد مقاومتی دارد. این سازمان با مجموعه معلمان متعهد و دانش‌آموزان تلاشگر همان‌گونه که تاکنون در تمامی عرصه‌های انقلاب اسلامی پیشگام بوده است، امروزه نیز می‌تواند در جبهه‌های اقتصادی برای ترویج فرهنگ اقتصاد مقاومتی نقش فعال و مؤثری را ایفا کند. اصلاح الگوی مصرف، ترویج تولیدات داخل، استفاده از کالاهای ورزشی داخلی و استفاده از ذهن خلاق و مبتکر دانش‌آموزان برای تولید، از جمله مواردی هستند که اگر از کودکی و در دوران تحصیل نهادینه شوند، می‌توان به پیاده‌سازی بخشی از سیاست‌های اقتصاد مقاومتی مرتبط با این قشر امید داشت. در حال حاضر، در راستای توسعه اقتصاد مقاومتی و اجرای آن با چالش‌های مختلفی روبه‌رو هستیم. یکی از این چالش‌ها، نبود درک صحیح و مفهومی اقتصاد مقاومتی است. گفتمان‌سازی اقتصاد مقاومتی در ورزش مدارس می‌تواند اولین اقدام در راستای اجرای اقتصاد مقاومتی باشد. بخش زیادی از جامعه ورزشی کشور در آموزش و پرورش، درک شفاف‌تری از اقتصاد مقاومتی ندارند و نیاز است که در این زمینه روشن‌نگری لازم انجام شود تا تمامی بخش‌های درگیر در ورزش مدارس با برداشت واحدی در راستای آن قدم بردارند؛ از این رو، می‌توان با تشکیل ستاد سیاست‌گذاری و فرمان‌دهی اقتصاد مقاومتی در معاونت تربیت‌بدنی و سلامت وزارت آموزش و پرورش، سیاست‌های کلان اقتصاد مقاومتی را در ورزش مدارس مطابق با سیاست‌های کلان ابلاغی از سوی مقام معظم رهبری و

با شناخت و درک ظرفیت‌های ورزش مدارس تدوین کرد. همچنین، تقسیم کار ملی در زمینه اجرای آن انجام شود و سازوکارهای نظارتی و حمایتی آن نیز مشخص شود. در همین راستا، هدف از انجام پژوهش حاضر شناسایی راهکارهای عملیاتی شدن اقتصاد مقاومتی در کلاس ورزش مدارس آموزش و پرورش با محوریت معلم و دانش‌آموز بود. نتایج نشان داد که ۵۴ نشان می‌توانند در عملیاتی شدن اقتصاد مقاومتی در کلاس ورزش مؤثر باشند؛ از این رو، با توجه به یافته‌های پژوهش، این نشان‌ها در ۱۷ مفهوم طبقه‌بندی شدند. در نهایت، مفاهیم در قالب هفت مقوله اصلاح الگوی مصرف، برنامه‌ریزی کلاسی، نوآوری و شکوفایی، حمایت از تولید داخلی، حفظ محیط‌زیست و منابع طبیعی، توجه به اقتصاد مدرسه و شیوه آموزشی طبقه‌بندی شدند. یکی از مقوله‌های شناسایی شده، جلوگیری از اسراف تجهیزات و امکانات ورزشی موجود در کلاس، پرهیز از اسراف در استفاده از وسایل ورزشی شخصی، تشویق دانش‌آموزان موفق در استفاده بهینه از مصرف انرژی در اتاق‌های سرپوشیده ورزشی مانند اتاق تنیس روی میز، آموزش روش‌های درست استفاده از تجهیزات ورزشی برای دانش‌آموزان (توپ، تور، راکت و غیره)، استفاده بهینه از لباس‌های ورزشی و رعایت عملی معلمان و الگوبودن آنان در سطح کلاس، مدرسه و جامعه (برای مثال، پوشیدن لباس، کیف و کفش ورزشی تولید داخلی و غیره)، از جمله راهکارهای پیاده‌سازی اقتصاد مقاومتی در خصوص مقوله «اصلاح الگوی مصرف» بود.

نحوه برنامه‌ریزی درسی از دیگر مقوله‌های عملیاتی شدن اقتصاد مقاومتی در کلاس ورزش بود. در این خصوص، برخی رویکردها در جهت پیاده‌سازی اقتصاد مقاومتی شامل کاهش و حذف تعطیلات بی‌مورد و پیش از موعد کلاس ورزش به بهانه امتحانات و تدوین قوانین، ضوابط و مقررات مناسب کلاسی برای فرهنگ‌سازی در زمینه اقتصاد مقاومتی بودند.

از مقوله‌های دیگر شناسایی شده در این پژوهش، نوآوری و شکوفایی دانش‌آموزان و معلمان ورزش بود. از دیدگاه مقام معظم رهبری (۱۳۹۲) الگوی اقتصاد مقاومتی، الگویی برون‌گرا، درون‌زا و منعطف با رویکرد جهادی و بومی، برآمده از فرهنگ انقلابی و اسلامی، متکی به دانش و فناوری، عدالت بنیان، پویا، نوآورانه، پیشرو، مولد و فرصت‌ساز است. ربیعی (۱۳۸۸) معتقد است که نوآوری و شکوفایی به عنوان محرک رشد پایدار شناخته می‌شود. همچنین، کمبود نوآوری یکی از عوامل اصلی پایین بودن سطح رشد اقتصادی در کشورهای در حال توسعه شناخته می‌شود. ایده اصلی نوآوری مبتنی بر این نکته است که نوآوری سبب افزایش تولید از طریق افزایش توان تولید افراد و در نهایت رشد اقتصادی می‌شود. همچنین، هدایت و سوق دادن دانش‌آموزان با استعداد ورزشی به پژوهش در زمینه تقویت و نحوه استفاده از اقتصاد مقاومتی در ورزش، راه‌اندازی کارگاه‌های کوچک تولیدی و مقطعی (ساخت

راکت، دروازه فوتبال، تور والیبال و غیره) در ایام تابستان با هدف پرکردن بخشی از اوقات فراغت دانش‌آموزان، بازسازی و تعمیر وسایل ورزشی مستعمل انباشته‌شده در انبار مدرسه توسط دانش‌آموزان در ایام تعطیلات، ترغیب دانش‌آموزان به کار و تولید در حوزه ورزش در ماه‌های تعطیلی مدرسه، برگزاری کلاس‌های آموزش اشتغال‌زایی و تولیدی در حوزه ورزش برای دانش‌آموزان و خانواده‌های آنان و حمایت از ایده‌ها، طرح‌ها و اقدامات خلاقانه و مبتکرانه مرتبط با اقتصاد مقاومتی در ورزش در بین دانش‌آموزان، نمونه‌هایی از راهکارهای عملیاتی شدن اقتصاد مقاومتی مرتبط با مؤلفه نوآوری و شکوفایی بودند.

حمایت از تولید داخلی از مقوله‌های دیگر شناسایی شده بود. از جمله شاخص‌ها در خصوص مقوله حمایت از تولید داخلی می‌توان به تشویق و هدایت دانش‌آموزان در استفاده از تولیدات داخلی ورزشی، فرهنگ‌سازی در زمینه به‌کارگیری تولیدات داخلی ورزشی، بازگرددن مضرات استفاده از کالای ورزشی خارجی برای اقتصاد جامعه به شیوه‌های مختلف برای دانش‌آموزان، معرفی تولیدات ملی و تولیدکنندگان برتر داخلی محصولات ورزشی به دانش‌آموزان و برقراری ارتباط بین دانش‌آموزان و تولیدکنندگان ورزشی از طریق اردوهای علمی و آموزشی و بازدید از کارخانجات و شرکت‌های داخلی مرتبط با ورزش اشاره کرد. بدیهی است که حمایت دانش‌آموزان و معلمان از تولیدات داخلی ورزشی به صورت مستقیم بر رشد و شکوفایی تولید اثر می‌گذارد و از وابستگی به کشورهای دیگر می‌کاهد. این خود موجب می‌شود که اثربخشی تحریم‌ها کاهش یابد و در نتیجه، منجر به رشد و شکوفایی اقتصاد ایران شود. البته مزایای بسیاری در حمایت از محصولات ورزشی تولید داخل نهفته است که از جمله آن‌ها می‌توان به ایجاد اشتغال برای نیروی کار داخلی، کمترشدن فشار تورمی، توجه به برند داخلی در صنعت ورزش، تقویت بخش خصوصی، کاستن از بار مالی دولت، ارزآوری کالاهای غیرنفتی و بسیاری موارد دیگر اشاره کرد (ربیعی، ۱۳۸۸؛ شدياک، ۲۰۰۸).

حفظ محیط‌زیست و منابع طبیعی از راهکارهای دیگر پیاده‌سازی اقتصاد مقاومتی در کلاس ورزش بود. این مقوله دارای نشان‌های مختلفی همچون تلاش در جهت پاکیزه نگه‌داشتن حیاط، زمین بازی، سالن ورزشی مدرسه و حفظ سلامتی عمومی دانش‌آموزان، مراقبت از گیاهان و پرندگان و موجودات زنده دیگر در زمان فعالیت بدنی در حیاط مدرسه، استفاده درست از امکانات مدرسه (ساختمان، حیاط و زمین، سالن بازی و غیره)، حفظ و نگهداری از تجهیزات و وسایل کمک‌آموزشی در کلاس ورزش (مانند طناب، حلقه‌های هولالوپ، فیلم‌های کمک‌آموزشی ورزشی و غیره) بود.

یکی دیگر از مقوله‌های شناسایی شده، توجه به اقتصاد مدرسه بود. این مقوله نیز دارای نشان‌های مختلفی مانند پرهیز از برگزاری جلسات غیرضروری و تکراری در مدارس در ساعات ورزش

دانش‌آموزان (جلسات هفتگی با اولیا و غیره)، مشارکت داوطلبانه و بدون چشم‌داشت (اهدای جایزه مادی و غیره) دانش‌آموزان در فعالیت‌ها و مسابقات ورزشی کلاسی، درون‌مدرسه‌ای و بین‌مدارس، تلاش برای اعزام دانش‌آموزان به مسابقات ورزشی با کمترین هزینه، برگزاری رقابت‌های ورزشی با مشارکت و محوریت‌قرار دادن حداکثری دانش‌آموزان در مدرسه، نمونه‌هایی از راهکارهای پیشنهادی بود.

شیوه آموزشی از مقوله‌های دیگر بررسی شده در پژوهش حاضر بود. برگزاری دوره‌های ضمن خدمت برای معلمان توسط اساتید مجرب در زمینه اقتصاد مقاومتی در ورزش، آشنایی و آگاهی‌بخشی به دانش‌آموزان در خصوص اهمیت موضوع و پیامدهای اقتصاد مقاومتی در ورزش، تشویق و هدایت دانش‌آموزان به برتری فرهنگ بومی و خودباوری از سرمایه‌های داخلی، به‌کارگیری معلمان ورزش باتجربه، توانمند و علاقه‌مند به معلمی و تقویت و احیای ارزش‌های یک معلم ورزش خوب، برگزاری مسابقات و برنامه‌های ورزشی در سطح کلاسی و المپیاد ورزشی درون‌مدرسه‌ای، ترسیم افق اقتصادی آینده کشور برای دانش‌آموزان برای بالابردن روحیه غرور ملی و آموزش ساخت کاردستی با وسایل دورریختنی و مستهلک ورزشی به دانش‌آموزان، از جمله راهکارهای شناسایی شده در زمینه این مقوله شیوه آموزشی بودند.

به‌طور کلی، باید اذعان کرد که هریک از دانش‌آموزان سفیران آگاهی‌بخشی و مبلغان اقتصاد مقاومتی در آینده خواهند بود؛ از این‌رو، هنری (۱۳۹۵) معتقد است که نظام آموزشی کشور باید متناسب با اقتصاد مقاومتی باشد و کودکان، نوجوانان و جوانان کشور را متناسب با شرایط و نیازهای تاریخی آن برهه تعلیم دهد و تربیت کند. نسل جوان و نوجوان در شرایط کنونی باید با راهکارها و راهبردهای اقتصاد مقاومتی آشنا شوند و اهداف اقتصاد مقاومتی و فرهنگ‌سازی در این‌راستا باید توسط همه مجموعه‌های اداری و آموزشی به‌ویژه مدارس، به‌نحو شایسته و تأثیرگذاری تشریح و تبیین شوند؛ از این‌رو، یکی دیگر از راهکارهای پیاده‌سازی اقتصاد مقاومتی در کشور می‌تواند گنجاندن آن در کتب درسی مدارس باشد تا دانش‌آموزان از سنین پایه با اقتصاد مقاومتی آشنا شوند. در شرایط تحریم ایران توسط کشورهای سلطه‌گر، با مصرف و حمایت از تولید و کالای داخلی ورزشی و غیرورزشی می‌توانیم هم به اقتصاد خانواده خود و هم به تولید و اقتصاد کشور کمک کنیم و زمینه‌های اشتغال جوانان جویای کار این سرزمین را فراهم کنیم و ایران سربلند، مستقل و آبادی داشته باشیم. امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) بارها فرموده‌اند که دانش‌آموزان آینده‌سازان نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران هستند. این گفته بسیار پر معنا است؛ زیرا، به‌راستی همین دانش‌آموزان هستند که چند سال دیگر پس از تحصیلات خود وارد بازار کار و تلاش و مدیریت کشور می‌شوند و آینده‌سازان

ایران اسلامی خواهند بود. اگر هر دانش‌آموز بکوشد نوع داخلی کالای موردنیاز خود را بخرد و خانواده و دوستان خود را نیز به این امر تشویق کند، بی‌شک گام بسیار مهمی در راستای حمایت از تولید ملی برداشته است. دانش‌آموزان در سنگر تعلیم و تربیت و انتقال درست مفاهیم روشنگری و بصیرت‌افزایی به خانواده‌ها، به‌عنوان شاه‌کلید موفقیت اقتصاد مقاومتی خواهند بود.

منابع

1. Alikhani, H. (2000). Sanctioning Iran, anatomy of a failed policy. Tourism & Co Ltd.
2. Anderies, J. M., Janssen, M. A., & Ostrom, E. (2004). A framework to analyze the robustness of social- ecological system from an institutional perspective. *Ecology and Society*, 9, 18-33.
3. Ansari, A. (2014). The partnership education in the realization of resistive economy: The media teachers. *Zemzemeh*, 132, 15. (Persian).
4. Ansari, A. (2016). The implementation of economic resistive in education, action plan. *Journal of Strategic Studies Bassij*, 70, 159-188. (Persian).
5. Bazargan, A. (2010). Introduction to qualitative research methods and mixed. Tehran: Didar Publishing. (Persian).
6. Document of Fundamental Transformation of Education. (2012). Secretariat of the supreme council of cultural revolution, Tehran. (Persian).
7. Duval, R., & Vogel. L. (2007). Structural policies and economic resilience to shocks. *Economics Department OECD Working Paper*, 567, 27-41.
8. Evans, W. N., Schwab. M., & Wagner K. L. (2015). The great recession and public education. Department of economics University of Notre Dome and University of Maryland.
9. Eyler, R. (2007). Economic sanctions international policy and political economy at work: Palgrave Macmillan.
10. Farjo, A. J. (2016). Economic sanctions and primary school enrollment in Iraq. (Unpublished master's thesis). Georgetown University.
11. Feshari, M., & Pourghafar, J. (2014). The study and explain the pattern of Resistive economy in Resistance Iran. *The Economist Journal*, 6, 29-40. (Persian).
12. Foroughi Zadeh, Y. (2014). Explaining the concept Resistive economy indicators and assess resistance of the Iranian economy. (Unpublished master's thesis). Imam Sadiq University, Tehran. (Persian).
13. Frauke. D. W. (2013). Resilience: A Trojan horse for a new way of thinking? *European Center for Development Policy Management*, 7, 51-62.
14. Ghanbari Ayedi, A. (2016). The role of student-teachers in Resistive economy. A Letter of Economics. University of Farhangian. (Persian)
15. Ghorbani, M. H., Rasoli, M., & Saffari, H. R. (2016). A model for the development of Resistive in Iran's sports economy. Paper Presented at The Fifth National Congress of Sports Economics, Kermanshah, Iran. (Persian).
16. Glaser, B. G. (1992). Basics of grounded theory analysis: Emergence vs. forcing. Mill Valley. CA: Sociology Press.

17. Gunderson, L. H., & Folk, C. (2005). Resilience: Now more than Ever. *Ecology and Society*, 10(2), 93-107.
18. Honary, H. (2016). The indicators and factors realization of Resistive economy in sport. Paper Presented at The Fifth National Congress of Sports Economics, Kermanshah, Iran. (Persian).
19. Hossein zadeh Bahreini, M. H. (2013). Resistive economic. Strategy to develop. *Meshkat*, 118, 138 -159. (Persian).
20. Kubitschek, A. B., Jaskiewicz, K., Linakis, L., & McGirr, M. (2013). A framework for analyzing resilience in fragile and conflict-affected situations. *Columbia University, Economic and Political Development*, 33-41.
21. Mirmoezzi, H. (2012). The resistive economy and its essentials (with emphasis on the views of the Supreme Leader). *Islamic Economics*, 47, 49-76. (Persian).
22. Motahari, M. (2000). *The theoretical economic system of Islam Tehran*. Tehran: Sadra Publications. (Persian).
23. Notification of the overall policy of Resistive economic. (2013). Available at: khamenei.ir. (Persian).
24. Ott, K., & Dorin, R. (2004). *Theories and praxis starker nachhaltigkeit*. Metropolis. Marburg, Germany.
25. Rabii, M. (2010). The impact of innovation and human capital on economic growth in Iran. *Journal of Knowledge & Development*, 16(26), 122-142. (Persian).
26. Rahmanpour, M. H. (2016). Review the national curriculum in relation to the economy of resistance from Experts. *Quarterly of National studies*, 17(1), 5-22.
27. Shabani, A., & Nakhli, S. R. (2014). The components of Resistive economic in current literature and in the expression of the supreme leader. *Afaq Security Journal*, 7(25), 55-88. (Persian).
28. Shajie, R. (2016). The reengineering of process rationalization in Iranian sport as the best strategy to achieve resistive economy in the sports section. Paper Presented at The Fifth National Congress of Sports Economics, Kermanshah, Iran. (Persian).
29. Shediak, R. (2008). *Economic diversification: The road to sustainable development*: Booz & Company.
30. Torabzadeh Jahromy, M. S. (2013). The study of dimensions and Resistive economy of Islamic Republic of Iran in thought Ayatollah Khamenei. *Islamic Revolution Studies*, 32, 31-46. (Persian).

استناد به مقاله

زارعیان، حسین، قربانی، محمدحسین، میرزایی، فهیمه. (۱۳۹۷). بهار و تابستان). راهکارهای عملیاتی شدن اقتصاد مقاومتی در ورزش مدارس ایران. پژوهش در ورزش تربیتی، ۶(۱۴): ۷۲-۱۵۳. شناسه دیجیتال: 10.22089/res.2017.3956.1283

Zareian. H., GHorbani. M. H., Mirzaei. F (2018). Operation Strategies for Resistive Economy in Sport Classes of Iranian School. Research on Educational Sport, 6(14): 153-72. (Persian).
Doi: 10.22089/res.2017.3956.1283

Operation Strategies for Resistive Economy in Sport Classes of Iranian School

H. Zareian¹, M. H. Ghorbani², F. Mirzaei³

1. Assistant Professor, Sport Science Research Institute*
2. Assistant Professor, Sport Science Research Institute
3. Ph.D. in Sport Management, University of Tehran

Received: 2017/04/09

Accepted: 2017/08/12

Abstract

One way of operating resistive economy is institutionalizing it from basis ages. Thus, considering School sport and identifying the components of resistive economy in this area is important. Due to the qualitative and exploratory nature of the subject, qualitative research, Glaser (1992) approach of grounded theory methods was used. Initially, preliminary list of effective indices was identified from prior studies. Then semi-structured interviews (n= 26) conducted in elites who were aware of the subject. The results showed that 54 indexes can be effective in operating resistive economy in the in-School sports. Then in axial coding process 17 concepts were classified. Finally, 7 categories through selective coding was identified including reforming consumption patterns, class planning, innovation and development, protection of domestic production, protect the environment and natural resources, considering the school economy and teaching method. Physical education policy makers can use identified signs, concepts and categories in future planning to operate resistive economy in sport timetable.

Keywords: Resistive Economy, Reforming Consumption Patterns, Class Planning, Support Domestic Production, Innovation and Development

---

---

* Corresponding Author

Email: zareian.h@gmail.com